

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA Nr. 690
din 19.11.2014

Dosar nr: 370/2014

Petiția nr: 4045/12.06.2014

Petenți: S.O.

Reclamat: P.C.B.

Obiect: afirmații discriminatorii la adresa politicianilor maghiari

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I. 1. Numele și domiciliul petentului

1.1. S.O.cu domiciliul

I. 2. Denumire și domiciliu reclamați

2.1. P.C., cu domiciliul

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Sesizarea vizează afirmațiile reclamatului :„Nu înțeleg de ce maghiarii din România vomită dacă folosesc limba română. În schimb, pe aceia care nu vor să învețe sau să folosească limba română îi invită să se mute în Ungaria. Cât despre politicienii de la UDMR, le-ar prescrie un control la psiholog, de două ori pe an, pentru tratarea complexelor sau/și a frustrărilor pe care le au în materie de limba română. UDMR consideră că-și poate permite să violeze statul român și să abuzeze de toleranța românilor”.

III. Citarea părților

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Prin adresele înregistrate cu nr. 4045/12.06.2014 și nr. 4074/12.06.2014, părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Colegiu, la data de 19.06.2014. La termen s-a prezentat reclamatul.

IV. Susținerea părților

Susținerea petentului

4.1.1. Sesizarea vizează afirmațiile reclamatului : „**Nu înțeleg de ce maghiarii din România vomită dacă folosesc limba română. În schimb, pe aceia care nu vor să învețe sau să folosească limba română îi invită să se mute în Ungaria. Cât despre politicienii de la UDMR, le-ar prescrie un control la psiholog, de două ori pe an, pentru tratarea complexelor sau/și a frustrărilor pe care le au în materie de limba română. UDMR consideră că-și poate permite să violeze statul român și să abuzeze de toleranța românilor**”.

<http://bihorstiri.ro/smen-udmr-vazut-de-bodea-vor-ca-fiecare-institutie-a-statului-sa-aiba-cel-putin-un-angajat-maghiar/>

Susținerile reclamatului

4.2.1. În cadrul ședinței de audieri, reclamatul a susținut că el și petentul sunt foști colegi de facultate și chiar prieteni, însă divergențele din punct de vedere politic au făcut ca lucrurile să degereze. Practic, este un discurs politic.

În acest context, reclamatul susține că afirmațiile nu au fost făcute la adresa cetățenilor de etnie maghiară, ci la adresa politicienilor de etnie maghiară, în contextul proiectului de lege mult discutat. Prin urmare, ca fost jurnalist, acesta recunoaște că este puțin mai dur în exprimare, însă nu a avut intenția de a jigni sau discrimina cetățenii de etnie maghiară ori de a instiga la ură.

De asemenea, reclamatul a prezentat scuze publice pentru modul brutal în care s-a exprimat și a dorit să accentueze faptul că rațiunile sale nu au fost cu intenția de a discrimina cetățenii de etnie maghiară.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul director reține afirmațiile reclamatului : „**Nu înțeleg de ce maghiarii din România vomită dacă folosesc limba română. În schimb, pe aceia care nu vor să învețe sau să folosească limba română îi invită să se mute în Ungaria. Cât despre politicienii de la UDMR, le-ar prescrie un control la psiholog, de două ori pe an, pentru tratarea complexelor sau/și a frustrărilor pe care le au în materie de limba română. UDMR consideră că-și poate permite să violeze statul român și să abuzeze de toleranța românilor**”.

5.2. În drept, Colegiul trebuie să analizeze declarațiile reclamatului din perspectiva echilibrului dintre principiul libertății de exprimare și dreptul la respectarea demnității umane și a nediscriminării (art. 2 alin. (1), art. 15 și art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

5.3. Astfel, potrivit art. 15 al O.G. nr. 137/2000R și actualizată: „*constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, **orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestui*** la o rasă, naționalitate,

etnie, religie, infectare HIV, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia”.

5.4. În raport cu protecția demnității umane și dreptul la nediscriminare, art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 dispune că „Prevederile prezentei ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la liberă exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.

5.5. Totuși, libertatea de exprimare nu este un drept absolut, limitele sale fiind stabilite în art. 10 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, după cum urmează: *“orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare”,* precizându-se în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: *“exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”*

5.6. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite condiții: să fie previzibilă și accesibilă), **să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

5.7. Raportat la **prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000. De asemenea, Constituția României în art. 1 alin. (3) consacră garantarea demnității omului ca valoare supremă a legii fundamentale și a democrației.

5.8. Apreciem că **textele normative în cauză sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

5.9. **Scopul legitim urmărit constă în** protecția demnității umane a persoanelor de etnie maghiară din România.

5.10. Pe de altă parte, în contextul **dreptului de a nu fi spus discriminării** și sub acest din urmă aspect, corelativ unui tratament injust, ostil, umilitor sau degradant, trebuie reținut elementul de apreciere al criteriului de la care, un comportament reprobabil are a fi calificat ca ostil, injust până la tratament degradant, astfel cum au statuat instanțele de contencios european, fosta Comisie pentru Drepturile Omului și Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Acest element de apreciere este unul variabil, în funcție de circumstanțele cauzei și de efectele aplicării lui, în raport cu sexul, vârsta, starea de sănătate a victimei și alte asemenea elemente referitoare la situația victimei.

5.11. După cum a spus fosta Comisie, expresia „tratamente degradante” are în vedere atingeri grave ale demnității umane, astfel că o măsură care este de natură să coboare statutul social al unei persoane, situația sau reputația ei, poate fi considerată a constitui un asemenea tratament, dacă ea atinge „un anumit grad de gravitate”. (Comisia Europeană pentru Drepturile Omului, 14 decembrie 1973,

Asiatiques d'Afrique Orientale c. Royaume-Uni, DR nr.78-B, p.55; a se vedea, printre altele, Irlanda împotriva Regatului Unit al Marii Britanii, Decizia din 18 ianuarie 1978, Seria A nr. 25, pag. 65, paragraful 162).

5.12. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, **tratamentul a fost calificat ca fiind "degradant"** dacă a **cauzat victimelor sentimente de teamă**, de neliniște și **de inferioritate, de natură a le umili și a le înjosi** (a se vedea, în acest sens, Kudla împotriva Poloniei [MC], Cererea nr. 30.210/96, paragraful 92, ECHR 2000-XI).

5.13. Pentru a decide dacă un anumit tratament este sau nu degradant în sensul art. 3 al Convenției, Curtea examinează dacă scopul aplicării lui este acela de a umili sau înjosi victima și dacă, prin efectele produse, a fost adusă o atingere personalității acesteia, într-o manieră incompatibilă cu art. 3 (a se vedea, în acest sens, Raninen împotriva Finlandei, Decizia din 16 decembrie 1997, Reports 1997-VIII, pag. 2.821-22, paragraful 55). Cu toate acestea, absența unui asemenea scop nu ar putea exclude într-o manieră definitivă constatarea unei încălcări a art. 3 (a se vedea, în acest sens, Peers împotriva Greciei, Cererea nr. 28.524/95, paragraful 74, CEDO 2001-III).

Ori, în cazurile de încălcarea a demnității umane prin discriminare nu este relevantă existența unei intenții și nici a unei victime în concret.

5.14. Raportat la speță, reținem că afirmațiile reclamatului sunt incidente art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale; art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003; art. 2 alin. (1) și **art. 15** din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Declaratiile domnului C.P.B. sunt discriminatorii, creează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa persoanelor etnie maghiară. Generalizarea "maghiarii din România" vizează nu numai politicienii de etnie maghiară dar și întreaga comunitate de cetățeni români etnici maghiari.

5.15. Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzi, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege.

Luând în considerare contextul, anume faptul că reclamatu a prezentat scuze publice pentru modul brutal în care s-a exprimat și a dorit să accentueze faptul că rațiunile sale nu au fost cu intenția de a discrimina cetățenii de etnie maghiară, Colegiul director a apreciat ca se impune aplicarea sancțiunii contravenționale a avertismentului.

Opinie separată exprimată de H.I.:

5.16. **Ordonanța nr. 137/2000**, republicată, la art. 26 alin. 1, prevede sancționarea faptelor de discriminare cu amendă contravențională, fără să specifice posibilitatea aplicării sancțiunii de avertisment, ceea ce arată că legiuitorul a considerat că aceste fapte, prin gravitatea lor, trebuie sancționate ca atare. Prin **O.U.G. nr. 19/2013** amenziile contravenționale au devenit mai mari, în motivare arătându-se că a fost nevoie de modificarea de urgență a **O.G. nr. 137/2000** „având în vedere:

- depășirea datei-limită pentru transpunerea corectă și completă în legislația națională din România a Directivei 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, și a Directivei 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă;
- scrisoarea Comisiei Europene de punere în întârziere a autorităților române [nr. C (2012) 3996 final], emisă la 22 iunie 2012 în Cauza 2012/2099, pentru neîndeplinirea obligației de stat membru al Uniunii Europene de transpunere corectă și completă a Directivei 2000/43/CE;
- scrisoarea de răspuns nr. 3.092/LO din 22.08.2012, prin care România s-a angajat să soluționeze aspectele sesizate de Comisia Europeană »până la jumătatea anului 2013«;
- faptul că prin promulgarea la data de 21 martie 2013 a Legii nr. 61/2013 pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, proces legislativ inițiat în anul 2010, a fost asigurată transpunerea corectă a Directivei 2000/43/CE doar în ceea ce privește sarcina probei;
- faptul că parcurgerea unui proces legislativ pentru transpunerea corectă a celorlalte aspecte semnalate de către Comisia Europeană ar însemna o perioadă mare de timp, ceea ce ar duce la depășirea termenului asumat de către autoritățile române în fața Comisiei Europene;
- faptul că orice întârziere a autorităților române în transpunerea Directivei 2000/43/CE poate conduce la posibilitatea elaborării din partea Comisiei Europene a avizului motivat ce poate declanșa faza contencioasă prin sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene cu o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor de stat membru;
- riscul angajării răspunderii României pentru încălcarea obligațiilor de a transpune Directiva 2000/43/CE și Directiva 2000/78/CE, ce poate avea ca rezultate plata unei sume forfetare, precum și a unor penalități cu titlu cominatoriu”

5.17. Directivele Uniunii Europene în domeniu (ex. **Directiva Consiliului 2000/43/CE**, prin art. 15) și jurisprudența Curții Europene de Justiție solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Neaplicarea unei amenzi contravenționale nu se poate considera a fi o sancțiune efectivă și descurajantă.

5.18. Prin aplicarea sancțiunii de avertisment de către CNCD România riscă sancțiuni aspre pentru neimplementarea directivelor Uniunii Europene în domeniul combaterii discriminării.

5.19. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007** a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în*

justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

5.20. Discriminarea vizează o comunitate, situație pentru care art. 26 al **O.G. nr. 137/2000** prevede amenzi mai mari.

5.21. Discriminarea etnică trebuie să fie considerată ca fiind o faptă extrem de gravă. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin soluțiile pronunțate (ex. **Moldovan și alții împotriva României nr. 2** din 12.07.2005) arată că acest tip de discriminare este atât de grav, încât reprezintă tratament degradant în sensul art. 3 al **Convenției europene a drepturilor omului**.

5.22. Afirmația reclamatului a ajuns la un public larg, afectând opinia publică largă privind persoanele de etnie maghiară. O astfel de faptă nu poate fi considerată ca fiind una minoră care nu trebuie sancționată cu amendă contravențională. Hotărârea nici nu specifică baza juridică pentru aplicarea avertismentului.

5.23. Fapta a fost comisă de o persoană cu importante funcții (senator), care a depus un jurământ în sensul respectării drepturilor cetățenilor, totodată care reprezintă un model cetățeniei României.

5.24. În mod evident, spre rușinea CNCD, hotărârea de a nu aplica nici o amendă este o soluție politică, întrucât nu poate fi motivată juridic. Rețin că în situația în care astfel de afirmații au fost făcute de alți actori politici (spre exemplu Președintele României), Colegiul director a aplicat sancțiunea amenzii contravenționale.

5.25. Având în vedere aceste aspecte, consider că trebuia să se plăce o amendă contravențională, iar în situația în care petentul atacă hotărârea, instanța va fi nevoită să constate nelegalitatea „sancțiunii” de avertisment.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu 5 voturi pentru și 2 împotriva,

COLEGIUL DIRECTOR

HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența art. 2 alin. 1 și art. 15 din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (cu unanimitatea de voturi ale membrilor prezenți la ședință);

2. Sancționarea reclamatului cu avertisment, potrivit art. 5 alin 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare (cu 5 voturi pentru și unul împotriva ale membrilor prezenți la ședință);

3. Consiliul recomandă părții reclamate să manifeste mai multă prudență atunci când își exprimă punctul de vedere cu privire la anumite situații și, în felul acesta, să evite să aducă atingere demnității umane, indiferent de categoria vizată.

4. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA - Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

Data redactării: 03.12.2014
Redactat și motivat de A.C.F.
A.P.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, în fața instanței de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.